

LJUBLJANSKI ČASNIK.

St. 67.

V petek 22. Velkiga serpana.

1851.

„Ljubljanski časnik“ izhaja vsak teden dvakrat, in sicer v torek in petek. Predplačuje se za celo leto pri založniku Jožefu Blavniku 6 gold., za pol leta 3 gold., za četrt leta 1 gold. 30 kraje. Za polletno pošiljanje na dom v Ljubljani se odraja še 15 kraje. Celoletno plačilo za pošiljanje po cesarski pošti znes 7 gold., za pol leta 3 gold. 30 kraje., za četrt leta 1 gold. 45 kraje. — Vsaka cesarska pošta prejme naročilo in denar, kateri more po novi postavi frankiran biti.

Vradni del.

19. avgusta 1851 je bil XXXIX. del, III. tečaj deželnega zakonika in vladnega lista izdan in razposlan, ki zapopade:

Deržavna pogogba med Avstrijo in Bavarskim zastran preskerbljevanja vojaških čet na kraljevsko-bavarski zemlji. — Spisek od c. k. kupčijskega ministerstva 4. Junija 1851 podeljenih izklenivnih privilegij. — Razpis kupčijskega ministerstva 5. Junija 1851. Podaljšanje privilegije Eduarda Kristjana Ezringa (poprej Franc Bogomir Rietscha) in vgasnje-nje privilegie grofa Emanuela Caccia. — Spisek od c. k. kupčijskega ministerstva 12. Junija 1851 podeljenih izklenivnih privilegij. — Okoljni ukaz c. k. štaj. ilirsk. denarstvinega deželnega vodstva 23. Junija 1851, zastran izjemnega ravnanja z davšinami od privoljenj izbrisanja hranilnic glede vknizenih pa ne danih posojil. — Okoljni ukaz c. k. štaj. ilirsk. denarstvinega deželnega vodstva 29. Junija 1851. Ravnanje s kolkom potnih bukvic glede podaljšanja privoljenja za potovanje. — Razpis vojaškega ministerstva 30. Junija 1851, glede povračila za sobe za vojaške častnike ali šarže brez oficirskega značaja, ki so na prehodu. — Razpis denarstvinega ministerstva 3. Julija 1851, s katerim se razglasi ravnanje z dne 1. Julija 1851 v versti 210 izsrečkanimi obligacijami dvorne kamre po $3\frac{1}{2}$, 4, $4\frac{1}{2}$ in 5% in pozneje vverstenimi domestikalnimi obligacijami koroških stanov. — Cesarski ukaz 6. Julija 1851, s katerim se začasno zaukaže več odločb glede periodičnih tiskopisov iz notranjih dežel in zastran tiskopisov iz tujih dežel. — Ukaz ministra pravosodja 7. Julija 1851, s katerim se vsled najvišjega odločenja naznani, da se penzionirani in taki kvitirani oficirji, ki so si svoj vojaški značaj prideržali, k opraviim porotnikov več klicati nimajo.

Danes bo XL. del, III. tečaja 1851 deželnega zakonika in vladnega lista za krajnsko kronovino izdan in razposlan.

Ljubljana 22. avgusta 1851.

Od c. k. vredništva deželnega zakonika in vladnega lista za Krajnsko.

Nevradni del.

Avstrije prihodnost.

(Dalje.)

XVIII.

Komaj se je v Lombardii in Benečanskem prikazalo narodno trojnobarvno bandero, niso pozabili avstrijski nemci na Dunaju in v drugih krajih, ker so le oni ali tudi z Slavijani v mes prebivali svojih narodnih nemških barv. Že drugi dan maliga travna se je zvijalo trojnobarvno nemško bandero na turnu sv. Stefana, urno so sledile druge mesta, in (kdo bi mislil) 7. dan tistiga mesca se je z njim

okinčala bela Ljubljana v sredi slovenske dešele. Po tim dvojnem izgledu se je zbudil tudi slavijanski narod in kazal ponosno svojo lastno zastavo. Sami Madjari se niso le igrali z barvami, ampak političnega življenja že dolgo vajeni so se lotili reči. Z silnimi prošnjami so si pridobili v težavi cesarstva kakor je bilo ni in je ne bo neodvisno ogersko ministerstvo in samostalno vlado, tako de je bila izhodna polovica monarhije z zahodno le vezana v osebi vladarja, tukaj cesarja, tamkej kralja. — Kje se je znajdljo tačas pa znamenje cele poprejne samovladije, dozda po celi Evropi spoštovano černo-rumeno bandero, katerimu so se več ko enkrat vклонili Napoleonovi orli? kje je živela goreča misel če tudi osvobodene vunder narazdeljive Avstrije? — V sredi zveste armade in v sercu domoljubnih Avstrijancov, katerih glasovi so pa skoro vtihnuli mem grozovito šumečiga viharja demokratizma in narodniga gibanja.

Pritem se je političsko obnebeje cesarstva bolj in bolj otemnilo. Dan 25. maliga travna dano vstavno pismo ni ostalo veljavno več ko tri tedne, zakaj, smo omenili v poprejnem sestavku. Po dogodbah 15. velikiga travna je bil obljubljen ustavodavni občni avstrijski zbor, in prigradbe tistiga dneva so primorale svitliga cesarja svoj sedež v Tirolskim iskati. Vojska na Laškem o začetku zavolj pomanjkanja potrebne moči, notrajnih razpertij in prevelikiga števila sovražnikov ni mogla srečno napredovati. Ošabna madjarska stranka v Pestu je rabila dovoljeno neodvisno ogersko ministerstvo za odkriti odpad od cesarstva, katerimu ravnanju se je junški ban Jellačić z hrabrimi Hervati in Slavonci prav vitežno v bran postavil. Dan 24. maliga serpana v tim trenutku, ko je polni maršal Radecky pri Kustoci vojsko kralja Karla Alberta premagal, se je začela prva seja avstrijskiga vstavodavniga zbora na Dunaju. Ta zbor je bil poklican nar važnejši opravila dognati, pred vsem pa se vstave lotiti. Skušnja je kazala, de on temu namenu kos ni bil, in če se okoljšine pametno prevdario tudi kos ni mogel biti, ako bi ravno, kakor se je vunder zgodilo, v mnoge zmote zabredil ne bil. Že podlaga, na kateri je delal je bila preozka. Če je že ljudstvo poklicano si vstavo po poslancih napraviti, naj se tega opravila vdeleži celo ljudstvo. Avstrijsko ljudstvo je pa zapopadek vsih narodov cesarstva.

V tim državnim zboru ni bilo poslancov ne ogerskiga ne lombardo-beneškiga kraljestva, polovica pa celoti veljavnih postav dati ne more, nar bolj osnovana vstava bi bila v takim primerleju le načert ostala. Rečemo nar bolj osnovana vstava, katere pa od tih zbornikov zavolj raznih vzrokov čakati ni bilo. Naj bi to premišlovali vsi tisti, ki so se tako grozno togotili o dobi, ko je vlada državni zbor razpustila in oznanila iz lastniga nagona svitliga cesarja dano vstavno pismo 4. sušca 1849. — Prepri med Madjari in Jugo-Slavijani na Ogerskim se niso dali na podlagi zedinjeniga cesarstva poravnati. Stopil je tedaj

zvesti ban dan 11. Kimovca čes Rubikon, šel je čes Dravo, da bi v Buda-Pestu rešil ideo edinosti monarhije, kakor je zagotovil Radecky njeno celoto 6. dan velkiga serpana po zmagi Milana. Urno je napredoval hervaški ban proti Pestu. V nar večim stisku si madjarska stranka drugači pomagati ne upa, tedaj zbada od protivne nemščine nadušene Dunajčane k kervavim puntu 6. kosoperska. Med rokami peklenških morivcov najde smert mučenik zvestobe minister vojaštva grof Latour, in mili Ferdinand je v drugo vsiljen od svojiga sedeža pobegniti. Gromeci topovi vabijo zdaj nanagloma junškiga bana pod Dunajske ozi-dja. Dan 1. listopada se je morala puntarsko mesto cesarskim zastavam vклонiti, samostojnost Avstrije je postala resnica. Dan 2. grudna je Njegovo Veličanstvo cesar Ferdinand v Holomucu svojo voljo razodel od vladarstva odstopiti in je prepustil prestol nadvojvodu Francu Jožefu, kateri je ob enim oznanil slovesno vsim narodam cesarstva svoj nastop na prestol z imenom Franc Jožef Pervi.

O tim nastopu slavniga habsburgo-avstrijskiga prestola je napočil zor bolj srečne bolj veselje prihodnosti cesarstva. Deržavni zbor v Kromerizu je bil razpušen in ob enim naznanjeno 4. dan sušca 1849 vstavno pismo celimu cesarstvu. Šum orožja pa v celi obsegi samovladije še ni vtihnil. Na Laškem je sardinski kralj vojsko zopet napovedal, ali vitezni polni maršal je pri Mortari in Novari sovražno armado tako razdjal, da je Avstrija po spravi v Milanu ne samo poprejne meje in vojniške stroške, temuč staro slovečo prednost med italijanskimi deržavami zopet pridobila. Sprava v Milanu se je prigodila 6. dan velikiga serpana, dan 13. je pri Vilagošu orožje oddjal Gorgej, dan 22. so se vdale Benetke cesarski armadi.

Ko je obhajal mladi cesar Franc Jožef I. svoj devetnajsti rojstni dan, je bila revolucija zmagana ob tla in ga ni bilo kraja, ker bi ne bile ferfetale ponosno cesarske zastave.

Dan 22. listopada je nastopilo novo ministerstvo, katero še zdaj obda prestol svitliga cesarja, in z skušeno politiko, z bistrim umam in močno roko svoje važne opravila oskerbuje. Predsednik tega ministestva knez Švarcenberg je napovedal pot, po kateri hoditi misli z svojim nagovorom v državnim zboru dan 27. listopada v Kromerizu, je oznanil z timi besedami prihodnost avstrijskiga cesarstva. Te besede nam gotovo oznanijo našo prihodnost, ker niso ostale gole besede, ker jim je sledilo, kakor skušnja preteklih treh let skaže, krepko djanje, ker imamo vlado, katera se nepremakljivo enkrat izrečenih namenov derži, in jih mnogoverstnim zoperstavkam vkljub v živo djanje vpeluje. Poslušajmo, kako se glasi ministerialni program zastran notrajnih razmer: „Mi hočemo ustavno monarhijo resnično in odkrito. Hočemo to državno osnovo in spo- „znamo njeno bitje in terdni obstoj v skupnim „vživanji postavodajavne oblasti po vladarju „in po namestnikih Austrije. Mi jo hočemo „ustavljeno na enako pravico in nemoteno raz-

„snovo vsih narodnost, kakor tudi na enakost vsih državljanov pred postavo, zagotavljenost z očitnostjo v vsih razdelkih državnega življenja, operto na svobodno občino in na svobodno izobraženje ali razvitje dežela v vsih znotrajnih zadevah, oklenjeno z skupno vezjo krepke osrednje oblasti. — Ministerstvo obljubi v tej reči dvojni konec pred očmi imeti: nekrateno ohranjenje pogojev, brez katerih svoboda mogoča ni, de bo ta živa resnica, de se bodo pogoji njeni izpolnili, zato se mislimo krepko in oestro potegniti. Zastran edinosti samovladije: Veliko delo, ki nam je v porazumljenje z narodi naloženo, je vstavititi novo vez, ki ima vse dežele in narode avstrijske v eno veliko deršavno telo zediniti.“ Zastran Nemštva in zvonajnih zadev se glasi nakazani nagovor takole: „Ne v razdjanji samoderžave leži velikost, ne v njenim slabenji vkrepljenje. Nemčije, Avstrije obstoj v državni edinosti je za Nemštvo, je za Evropo potreben. Z tem prepričanjem navdani pričakujemo naravno razvitje tega še ne doveršeniga preobračajočiga vrenja. Še le kadar prerोजना Avstrija in prerोजना Nemčija novo terdno podobo zadobite, bo mogoče njune medjusebne zadeve državno odločiti: do tistiga časa bo Avstrija tudi naprej svoje zvezne dolžnosti zvesto izpolnovala. V vsih zvonajnih zadevah cesarstva homo prid in čast Avstrije varovali in ne dopustimo od zvonaj nikakoršniga motenja samostalne razsnove naših notrajnih razmer.“ Po tih vodilih je ravnalo zdajno ministerstvo od prvega nastopa do naših dni, od te poti zdajni in sledijoči krone svetovavci stopili ne bodo, dokler bo veljala misel vstavne zedinjene samovladije.

Od vodivne misli edinosti cesarstva ginjeno je ministerstvo nasvetovalo ustavodavni državni zbor razpustiti in iz lastniga nagona celimu cesarstvu veljavno vstavno pismo naznaniti. Tako se je zgodilo in 4. dan sušca 1849 je Franc Jožef I. dopolnil obljubo dano po patentu 15. sušca 1848. Slava mu, njegov spomin bo živel v vekomaj. Tej ustavi je vpisana naša prihodnost, če tudi počasi, tjer zoperstavki so silni, se vunder vsaki dan bolj bližamo veseli dobi, o kateri bo ona postala ne mervta cerka temuč svitla resnica. Ker je tedaj ustavno pismo braniše naše svobode, našiga bitja, in zerkalo naše prihodnosti, bo treba preiskovati, kje se v resnici najdejo zadržki, ki branijo, de ono še zdaj ni vpeljano po vsih delih, in naznaniti pogoje, brez katerih po našim mnenju popolne vpeljave upati ni. Od tod bo pa na luč stopila zvesta podoba političkiga stanu, ki ga avstrijsko cesarstvo v prihodnjih dnevih upati sme, kar je ravno predmet naših sestavkov.

Nova podlaga, na kateri bi se dvignilo poslopje prerogene Avstrije — ustavno pismo 4. sušca 1849 je najdlje število zlo mnogoverstnih protivnikov, in če smemo resnično govoriti, mu jih še dans ne manjka. Ti protivniki so bili in so še sada zadržek, de se ono popolnoma v djanje ni vpeljala. Če pa po našim dokazu vpeljave ustave znamnje doveršene blagostanosti monarhije, je treba zadržke odmakniti. Skerbimo tedaj te protivnike spoznati, pretrejsujmo njih namena, poslušajmo kako se glasijo, de bo očitno v kateri zadevi je sprava mogoča, v kateri nikakor ne. — Naj nam bo tukaj o pripravi priložnosti pripušeno kake besedice izreči od tistih mož, ki v današnjih časih po časopisih kakor zagovorniki vladniga ravnanja javno pred ljudstvo stopijo. Če je tudi ravnanje naše vlade po sodbi vsih umnih in poštenih državljanov vse hvale vredno, vunder ni tako lahko vladne naprave zagovarjati, kakor bi marsikteri mislil, Poslopje nove države še ni doveršeno, mi

živimo o dobi prestopa. Prostor sicer je na tanjko odločen, meje so nakazane, katerih nobedin preskočiti ne sme, terdna podlaga je vstavljena in okoli se z dviguje ozidje na katerim se trudijo pri delu obročeni delavci. Še ni to ozidje povsot enako terdno in visoko, še se najdejo votli kraji in morebiti se je tu in tam kaj izzidaniga poderlo. *Sovrašne trume išejo zmira le nar slabejši kraje, imajo prostovoljo in zadostno prebrisanost jih si zbirati, posadka pa mora tje hiteti ker sovrašniki napadajo, nji ni dano si prestora za boriše izbirati.* Sapienti sat.

Če tukaj govorimo od protivnikov je pervie treba ločiti vse tiste znotrajne in zvonajne stranke, katerim je Avstrija v svoji celoti kakor velika evropejska država tern v peti, kateri bi radi cesarstvo raztergali sebi in pajdašam v prid. Tim ljudmi nasproti se z besedo prepirati je bob v steno metati, takim namenam nasproti veljajo le ostri meči in gromeči topovi, kar ni naša reč. Tukajšni govori veljajo le tistimi ki z nam, vred terdijo zapopadek avstrijske države v dozdajnih mejah cesarstva, vladane po vodilu ustavniga pisma 4. sušca. Ono nam ponudi obilno prostora za preiskovavni pogovor, ono se tudi samo ne postavi kakor neprenarljivo, tjer v §. 123. oznani pogoje *prenaredb.*

Nakazani §. pravi: Prenaredbe te državne vstave se zamorejo v prvim državnim zboru po navadnim postavodajstvu nasvetovati. V naslednjih državnih zborih je, de se take prenaredbe za gotovo sklenejo v obeh zbornicah nar menj treh četertin vsih poslancov in dovoljenja nar menj dveh tretjin pričujočih poslancov treba. Pervimu in sledijočim državnim zboram priložnosti manjkalo ne bo primerjene prenaredbe ustavniga pisma nasvetovati, in zdaj živimo o letih skušnje, po kateri se bo sodilo kaj naj veljavno ostane kaj ne. — Eno nepremakljivo mejo, čes katero bi ne smela segati nobena prenaredba, mislimo, najti v §. 1. ino 2., katerih prvi našteje kronne dežele avstrijskiga cesarstva, in drugi slovesno izreče: de te kronne dežele store svobodno, samostojno, nerazdeljivo in nerazvezljivo avstrijsko vstavno dedno samovladnijo. Ta dva paragrafa sta šiboleť vsakiga Avstrijanca, kateri bi le eniga tajil, z tim v naši zadevi dalniga pogovora treba ni.

(Konec sledi.)

Austrijsko cesarstvo.

Terst. V terzaški zalogi šolskih knjig je bilo od leta 1846 do leta 1850 — 283,802 iztisov prodanih med njimi 48,181 slovenskih in 19,722 v ilirskem jeziku.

Štajarska.

Danes 22. t. m. ima biti velika poskušnja z blaponi na Semeringu.

Goriško.

Iz Gorice se piše v „Vid. Dennik“, de čast. profesor Mozetič, kateri je bil pred 5 leti v Jeruzalem popotval in tudi severno stran Egipta do piramid obhodil, potlej se bil v severno Ameriko v Pittsburg podal, kjer je, za generalvikara zvoljen, tri leta prebil, je pred dvema mescama zopet v Gorico prišel. On je sicer lani hodil po Nemškim in Avstrijskim s tem namenam, de bi nekoliko mladih duhovnov dobil, kateri bi se v Pittsburg podali; zdaj pa ne bo šel več v Ameriko, kjer mu obnebe tam ne služi.

Horvaška.

V Zagrebu je prišla od Vladika Černogorskiga na svetlo žaloigra (tragedia) pod naslovom „Stjepan Mali.“

* Opravništvo „Matice“ zopet pozove na-

rodne pisatelja, da bi knjiga za narodno omiko pisali in jih odboru Matice pošiljali, ktere bo ona v natis dala in pisateljem trud povernula.

Avstrijska.

Sliši se, da bojo nemško-katoliške društva, ker so državi in veri nevarne, povsod v našim cesarstvu oestro prepovedane.

* V „C. Bl.“ se piše iz Dunaja, da je knez Metternich, ki se konec mesca septembra na Dunaj pričakuje, je, kakor pravijo, cesarju in ministerskemu predsedniku pisal, ako bi njegova pričujočnost visokemu dvoru in ministerstvu zavolj njemu neznanih vzrokov neugodna bila. Odgovorilo se mu je prav prijazno. Knez Metternich se pa ne bo, kakor njegova žlahta pripoveduje, celo nič v politiko mešal.

* Vradne naznanila pravijo, da je v „Wiener Neustadtu“ škode, ktero je ogenj napravil, za 120,000 gold.

* Od več strani se sliši, da pridejo v jeseni vsi deželni poglavarji na Dunaju skupej, ki se bodo o prenaredbi srejskih postav posvetovali.

* Spet so na Dunaju za 20 milionov banknotov sožgali.

* Pobotni listi čez take podpore ali vžitke, ki jih za službo nezmožni vojaki iz ustanov za-nje vsled poslednjih vojsk napravljenih potegujejo, so glede tarifne številke 62—48 čerka 1) začasne taksne in kolčne postave 9. februarja 1850 (derž. zak. l. 1850 del XXII. št. 50) nepogojno kolka ali štampeljna prosti.

Česka.

Vrednik Slovana, gospod Havliček, je naznanil po dvakratnem opominjanju, da bo nehal svoj časopis izdajati.

* Pražky prostonarodni list naznani, da se sliši, da se bo začel v Pragi časopis v ruskem jeziku izdajati pod naslovom „Polabski Rus.“ Izhajal bo na teden enkrat.

* Česka, posebno severni hribi postajajo glede premoga in železa to, kar je Kalifornija glede zlata. Vedno hribe obiskujejo tujci, ki menijo hribe kupiti.

Ogerska.

Iz Marosvasarhely-a se sledeča čudna dogodba naznani:

5. augusta dopoldne postane Maros naenkrat černa in razširi krog in krog žvepljevi duh; vse ribe v vodi poginejo in raki na breg pobegnejo. Pravijo, da je vzrok te prikazni ti, da je ploha prah iz premogovega sklada v vodo pometla in tako vodo počernula. Več hiš je povodenj pobrala. Lisice in celo medvedji so po reki plavali, dve soseski je zasulo. Vojaški poveljnik v Marosvasarhely-a, general Šobeln, je priprave storil, vzrok te prikazni zvediti.

* Vladi se je z nova prošnja predložila, da bi se železnica iz Pešta skoz Munkač in Lvov napravila.

Sedmograško.

V nekterih krajih Sedmograška se je zavolj tatvin in roparij stojna sodba razglasila. — Ravno iz te dežele se čuje, da je na mejah v Fokšanu in v Bessarabii huda goveja kuga vstala.

Galicia.

Iz Galicie so strašne novice o toči, viharjih in povodnjih pripovedujo. 72 sosesk je pokončanih. Vradno naznanilo pove, da je v Binarovi pol vatla debelo toče padlo, in med njimi take, da so po 5 liber vagale.

Serbsko.

Grof Coronini je zvoljen za deželnega poglavarja vojvodine. Tudi znani general Fili-

povič je dobil službo z generalom Macchio v vojvodini.

Lombardo-beneško kraljestvo.

Iz Milana se piše 9. avgusta: Namesti revolucijskih proglaševanj očitno nabijati na hišne voglje, se zdaj v hiše pošiljajo. Več hišnih posestnikov jih je zapečatilo in e. k. mestnemu poveljstvu poslalo.

* Cesar je vdovi Vandonia in trem hčeram, vsaki po 200 gold. na leto obljubil, tako da bo ta rodovina zdaj več živela kakor je popred, ker je Vandoni le 600 gold. na leto plače imel.

Tuje dežele.

Bosna.

En oddelk turške armade je že mejo v Albanijo prestopil. Omer paša se bo podal skozi Duvno in nekoliko časa v Buni ostal. — V Bosni se je 40.000 vojakov nabralo. V Travniku se sploh govori, da misli Seraskier v Albanijo spet red vpeljati.

Černagora.

Novice iz Černogore pravijo, da je znani vodja vstaje Ale Kedić tje pobegnul in ondi pribežališče najdel. Turška vlada do zdaj ni tirjala, da bi ga Černogorci izdali.

* Ruski konzul je vradnijam črnogorskim 12.000 cekinov podaril.

Turška Serbska.

V serbski knezovini je tihi mir. Le južne meje včasih albaneške kardela napadejo in mirnim prebivavcem serbskih granic nepokoj delajo. Temu se je pa v okoliščini prišlo. Višji deželni poglavar iz Nise, Kursid paša je ukazal to natanjko preiskati, in pokazalo se je, da so Albanezi krivico delali. Tedaj se je potrebno storilo te napade odverniti in na južni meji knezovine je zdaj tihi mir in varnost. Serbska vlada je zavolj tega Kursid pašatu posebno zahvalno pismo poslala.

Nemška.

Iz Kiela se naznani, da avstrijska vlada meni odškodovanje tirjati zato, ker je vojake na severno Nemško poslala, pravijo, da tirja 9 milijonov.

Francoska.

Vsak tujec, ki se na Francoskem ne more skazati, kaj da počne, da se živi, mora iz Francoskega. Med temi so ljudje, ki so že čez 20 let na Francoskem.

Laška.

V Siciliji se pripravlja vstaja, in Angličane dolže, da jo podperajo. Neapolitanski kralj vse stori, vstajo vdušiti.

* Na Sardinskem so laški politični beguni veliko društvo v nasprotno podporo osnovali. Vsak ud plača pol franka na mesec.

* Kardinal knez Altieri se je v Beč in Petrograd podal, pravijo, da zavolj tega, da bi se posvetovalo, kako bi se Rim naj ložeje znebil francoske posadke.

* V Piemontu se škofi zoperstavijo postavljenju protestantske cerkve.

Angleško.

Na Irskem se je krompirjeva gnjilina nanaglama hudo prikazala.

* Barona Brucka, bivšega avstrijskega ministra so o Londonu prijazno sprejeli, celo kraljica se je z njim pogovarjala. On je v Londonu za društvo Lloyd več parobrodov kupil. V Terst pride konec tega mesca.

Portugalsko.

Novice iz Portugalskega so žalostnega zapopadka; vojaki so z narodno stražo v vednem prepiru.

Rusovska.

V kmetijskih družbinah denarnicah na Ruskem je bilo pr. leto 45167 rubeljev, v denarnicah mestnih učilišnih naprav 1.000.797 rub. za privatne učence in odgojitelje se je nabralo 73563 rub., za učitelje far 93013 rub., za napravo judovskih učilnic 256564 rub. — Iztisov šolskih beril se je prodalo 110925, v zalogi jih je še ostalo 317217. Šol se je za 10 pomnožilo. V državi je bilo 2149 rednih šol in 116937 učencev, za 3656 več kakor v letu 1849, in sicer na gimnazijih 18983, v glavnih šolah 27071 in v farnih šolah 44882. Učiliščnih naprav vsih skupej je 3710 in 199879 učencev, za 4935 več kakor v letu 1849. Razun tega je na Ruskem 3027 judovskih šol in 33161 judovskih učencev.

* Ruse v vojski zoper Čerkese letos vedno nesreča tepe. Po naj novejših novicah, ki so prišle iz Sukum-Kaleha v Carigrad, je glavar Amin-Effendi terdnjavo Čemer Rusom vzel in jih za Kuban zapodil. Potem se naznani, da je ruska vlada zavolj mnogih nesreč Šamil beg-u pomirje ponudila, po katerem se ima neodvisnost njegovih dežel priznati, s tem pogojem; da imajo Čerkesi pet let mirovati.

* Iz Ruskega pravijo naznanila, da pride car Nikolaj konec tega ali začetek prihodnjega mesca v Varšavo. Namen tega popotovanja je snid treh vladarjev: ruskega, avstrijskega in pruskega. V Varšavo je tudi povelje prišlo, več stanovališč pripraviti za visoke goste, tako, da je mogoče, da bi se ondi pogovori imeli.

Poljsko.

Na Poznanskem se je razširila novica, da se pričakuje, da se bode časopis Goniec poljski prepovedal.

Turška.

O daljnem zavarovanju Košuta se mnogo piše in pri vladah mnogo posvetuje. Akoravno je turška vlada zagotovila Košuta mesca septembra osvoboditi in že dve ameriški barki nanj čakate, ga čez veliki ocean prepeljati, vendar ne verjamejo, da bi turška vlada to storila. Ako bi Košut vendar le svobodo zadobil, se bo njegova obsodba razglasila.

Amerika.

V južni Ameriki se vojska pripravlja. Brailška vlada se upera združenju drugih republik z argentinsko republiko in hoče neodvisnost republike Uruguay zagotoviti. Argentinska republika bi znala nevarna soseda za Brailio postati, ako bi se združenje zgodilo.

Afrika.

Admiral Parker je pred Tunis-om šidra zasadil in bey-u naznanil, da naj hattiseriff proglaši in se nepogojno turški vladi podverže. Dal mu je nekoliko časa odlog se pomisliti, in ako se njegovemu povelju potem ne podverže, bo Tunis bombardiral. Bey pošlje tedaj berzoteke v Genuo, Marseille in na Dunaj; on je bil pripravljen se upreti.

Od berda Dobre nade se naznani, da angleški poveljnik Henri Smith na meji stoji in da vsako uro pričakuje boj s Kafri. Hottentoti so ga zapustili, akoravno jim je velike obljube storil.

Azija.

Vstaja na Kitajskem vedno rase, ministerski predsednik je zajet; nje vodja se je že za cara izklical. Imenuje se Tin-feh, je 25 let star in ima obraz kakor škerlat rudeč. Ker v državni denarnici ni denarja in le 300.000 vojakov na nogah, bi se znalo prigraditi, da

bi ondašnji car moral se prestolu odpovedati.

Ljubljanski novičar.

Grozno mlačno je bilo vdeleženje volivcev 3. razreda pri volitvi 6 novih mestnih odbornikov. Izmed 279 opravičenih volivcev tega razreda jih je prvič prišlo le 34, pri drugi ožji volitvi (zato ker so pri prvi le trije odborniki predpisano čezpolovičnico glasov dobili) pa jih je prišlo clo le 18 volivcev! Izvoljeni so bili: g. Eržen, g. Samasa, g. Košir, g. Mühleisen, g. Aichholzer in g. dr. Rudolf (vsi že poprejšnji odborniki, tode večidel iz družih razredov). Žalostno je, da je vdeleženje za žup. volitve tako oterpelo, da zamore sedaj kdo odbornik biti s kôpo glasov!

(Novice.)

* Predsednik kmetijske družbe gosp. Terpinec se je te dni v London podal, obertnijsko razstavo ogledat. Marsikaj koristniga nam bo gotovo povedal od kmetijskiga in obertnijskiga orodja, kar bi utegnulo tudi za naše kraje prav biti.

(Nov.)

* Neki Kohl ki popisuje votline pri Skocejanu v „Deutsche Vierteljahrsschrift“, kar je tudi v Wiener Abendblatt zašlo, takole o slovenskem besedoslovju modruje: „Osero“ heisst See (!) „Na“ heisst im Slovenischen „auf“ und könnte nicht „Klas“ das verderbte Deutsche „Klaus“ sein? (!) Naklas also so viel als „Auf der Klaus“ (!!!).

* Ko so bile izpraševanja kovačev iz djanskiga podkovstva pri učeniku tega nauka g. Paulu Skaletu končane, so se začele iz podkovijske umetnosti in živinozdravniških vednost, namreč, iz poznanja živinskiga trupla in opravi njegovih posamesnih udov v zdravim stanu, — iz obēniga znanstva bolezin in zdravljenj, — iz djanskiga ozdravljanja vunanjih in notranjih bolezin vsaktere domače živine (pri g. dr. Strupitu) — pri g. And. Fleišman-u: iz rastlinoznanstva, to je, znanstva koristnih, škodljivih, strupenih in zdravih rastlin; — pri dr. Bleiweis-u; iz naravoslovja domače živine; iz živinoreje, iz presojevanja živine po vunanjih telesnih lastnostih in oblikah, iz pripomoči pri porodih, — iz sodijskiga preiskovanja, in iz ogledovanja klavne živine in mesa po predpisu ces. avstrijskih postav. Izpraševanje je bilo, kakor je razlaganje vsih imenovanih nauk po predpisu vis. ministerstva, v domačem slovenskem jeziku. Učenci so bili tudi letos deloma kovači, deloma ne kovači: vsi so se tudi (razun eniga) imenovanih živinozdravniških nauk učili, ter so iz njih vpraševani bili. Kovači, ki so bili za priprave poterjeni, da se jim zamore po ces. postavi pravica kovaškiga mojsterstva podeliti, so prejeli pooblastilno pismo, za živinozdravniške vednosti pa so posebne pričala (svedočbe), kako se je učenec gori omenjenih posamesnih nauk učil, da je v stanu o potrebi pripomočnik pri živinskih boleznih, scer pa tudi zaupljiv živino- in mesogled biti.

(Novice.)

* V pondeljek se je v Ljubljani slovesno obhajal rojstni dan svetlega cesarja. Že zjutraj na vse zgodaj začnejo topove z grada grometi, in mestne prebivavce iz spanja buditi. Muzika narodne straže z bobnarji vojaki spremljena vesele po tergih in ulicah igra. Ob desetih je bila slovesna maša, ktero je ljubljanski knezoškof obhajal in h kateri se je snidlo mnogo vojaških visokih oseb in mnogo civilnih vradnikov in ljudi iz drugih stanov.

* Iz Prage se piše, da je minister uka velike hvale vredno postavil dal, po kateri mora vsak otrok 6 let v šolo hoditi, pred 12. letami ne sme noben otrok šole zapustiti.

LEPOZNANSKI LIST.

Cestopis.

(Dalje.)

Hiše na Kremlu so — razve cerkev — zveksi- ne iz novie dobe t. j. od začetka 18. veka. Samo ostanki stare carske palače i ne velika granavitaja palača, kakor tudi visoko obzidje s svojimi trojnimi vratami i stolpi na obzidju so stari, pa ne čez 16. stoletje. — Vendar je med cerkvami več starih. Cerkev: Spas na boru - Zveličar u gojzdu — je iz 12. veka, u sred dvorišča nove palače. Ta cerkva je že bila, ko še Moskva mesto ni bila. (Moskva je pozidana leta 1147.) U Ruskoj je malo podrtin iz starih časov, ker navada ni bila kamenite hiše zidati. Iz predkrščanskih časov

se ne naide ne hiš ne podrtin, od 11. veka počemsi so le redke cerkve kamenite. Clo mestna obzidja so bila popred le iz brun vrh endrugo položenih. Stanisća za ljudi so bila vsikdar iz lesa. Še car — kakor Olcarius 1633 svēdoči — je stanoval takrat u svojej drveni palači na Kremlu, akoprem je kamenita palača bila. Rusi se takvo stanovanje za kam bolj zdravo obražtali.

Zobasto obzidje, na jem 61 stolpov, ki so pri trojnih vratih na Kremlu, kaže zahodno-europejske zidare. Stavba pri teh stolpih je na gotičkej podlagi, močno smēšane s novim italianskim ukusom; pa še je nekaj primēšano, kar se ne da izraziti, nekaj iztočnoga, nekaj tatarskoga, jednom besedom: nekaj,

pri čem je rusko podnebje zidara nadusevalo. Naj redše i naj čudovitie zidanje je na velikem trgu med Kremlo i Kitaigorodom cerkva Vasili blaženni. Na njej se leskečejo vse barve božjega stolca, od daleč in o megletem vrēmenu se ti zdi ta cerkva kav kakšen ogromni skručen zmaj¹⁾. Ivan Vasiljevič jo je leta 1554. u spomin zmaganaoga mēsta Kazan po nekem Italianu pozidati ukazal. Po dogotovljenej cerkvi je car prē zidara popital, ali si upa še čudovitie zidanje načrtati; ko ta u svojej ničemernosti potrdi, ga je car prē oslepil. —

(Dalje sledi.)

¹⁾ Drache.

Odgovorni vrednik: Dragotin Melcer. — Založnik in tiskar Jožef Blaznik.

Vradni list št. 53.

Št. 6948. Razpis konkurza. (146.) c 3

Z razpisom visocega ministerstva notrajnih oprav od 24. julija 13838/1179 je bilo deželno poglavarstvo opolnomočeno, dva pripomočna zdravnik v ljubljanski bolnišnici izvoliti, eden nju je namenjen za medicinski, drugi pa za ranocelniški oddelk, vsak bo vžival na leto 300 gold. plače in 5 seznjev derv in 18. liber sveč iz zaklada bolnišnice.

Za postavljenje teh obeh pripomočnih zdravnikov se tedaj konkurs s tem pristavkom razpiše, da se imajo prosivci za te stopnji, s kterima je tudi stanovanje v bolnišnici združeno, in kteri ste za dve leti in znabiti tudi za štir leta za vživati, z diplomii in drugimi verodostojnimi spričbami skazati o zdravniških vednostih, da so neoženjeni, dobrega zadržanja, da znajo slovenski ali kaki sorodni slavenski jezik, in prošnjo do 15. septembra pri vodstvu c. k. dobrodelne naprave v Ljubljani vložiti.

C. k. deželno poglavarstvo

Ljubljana 6. augusta 1851.

Št. 10673/1412. Oznaniilo. (149.) c 3

c. k. primorsko-dalmatinskiga denarstveniga vodstva Terst 6. augusta 1851.

Po kterem se zavolj povišanja cene soli v teržaškem okrožju vredjeno premenjeno odrajtvalo od soli naznani.

Z oziram na občni državni zakonik in vladni list XLVII. dela št. 171 potem na tukajšni deželni zakonik in vladni list XXI. št. 25 po kterem se je vsled najvišjega sklepa razglasila tarifa cen soli, ki so bile za nektare pridelovavnice soli in prodajne zaloge ustanovljene, se s tem naznani, da imajo s 15. augustam 1851, ko ta nova vredba cene soli, in tedaj za teržaško okrajno vstanovljena viši cena od šest goldinarjev za dunajski cent v moč stopi, v ravno tej primeri tudi zadevajoče povišanje sedaj obstoječiga, po ponižbi cen soli leta 1848 v sosednim reškim okraju in v Dalmaciji vredjene odrajtvala od soli v sledečih zneskih vredjene biti:

1. Za belo morsko sol, ki se prodaja v solnih zalogah v Kopru in Pirani, pri vpeljavi iz Istrije v teržaški okraj, potem čez mitno mejo v Ilirio in na Štajarsko za vsak dunajski cent 2 gold. 6 kr. v sr.

2. Za ravno to pri solni založni prodaji v Reki kupljeno sol pri vpeljavi iz reškiga okraja in potem čez mitno mejo, ki še obstoji glede občenja soli za vsak dunajski cent 2 gold. 45 kr. v sr.

3. Za sivo sol, ki se v solni založni prodajavniči v Reki prodaja, pri vpeljavi čez mitno mejo na Primorsko za vsak dunajski cent 3 gold. 28 kr. v sr.

4. Za sivo dalmatinsko sol, če se vpe- ljuje po vredbah primorskega poglavarstva od 18. augusta 1840 št. 20045 in 22 aprila 1841 št. 7928 odločenih pogojev iz Dalmacie in teržaškiga okraja in v notrajne mitne kraje za vsak dunajski cent . . . 3 gold. 53 kr. v sr.

Pri vpeljavi soli iz Dalmacie in Reke v colno izjemo Istrie in na kvarnarske otoke odrajtvalne naklade na sol ostanejo pri starim.

Da se pa ne zgode zmote, se na to opo- mni: da ima to povišanje cene soli se tudi na belo morsko sol raztegniti, ki se prodaja pri c. k. začasni vradni solne zaloge v Volovskim.

Od c. k. denarstvenega vodsta

v Terstu 6. augusta 1851.

Št. 2344. Oznaniilo. (148.) 3

Visoko c. k. višji vodstvo za občenje je z razpisom od 20. julija t. l. št. 7603/P do- volilo, da se bo Mallevoz, ki je do zdaj vsak pondelik iz Ljubljane v Novomesto šel, da se večkrat priložnost ponudi za poslatve in pot- nike, zanaprej do Karlovca vozil, od kodar se bo drugi dan, t. j. vsak torek v Ljubljano vernal, tako, da bodo sedaj v tednu tri voznje med Ljubljano in Karlovcem, pri katerih se zamorejo potniki tudi v posebej pripravljenih vozovih med Ljubljano in Novimместom voziti. To se s tem pristavkom sploh naznani, da se je ta voznja začela 4. augusta t. l.

C. k. poštno vodstvo.

Ljubljana 3. augusta 1851.

Hoffmann s. r.

Št. 2254. Oznaniilo. (151.) 3

Dozdaj obstoječa vsakdanska poštna zve- za med Ložem in Planino se bo s 1. septem- brom na 4 krat v tednu omejila.

Od te dobe tedaj se bo pot vsak pondelik, vsako sredo, vsak petek in vsako seboto kakor od zdaj ob 12¹/₂ opoldne iz Lož v Planino napotil, v Planini prenočil, in drugo jutro ob šestih se spet v Lože vernal.

Kar se s tem sploh naznani.

C. k. poštno vodstvo.

Ljubljana 6. augusta 1851.

Hoffmann s. r.

Št. 3913. Razglas (152.) 1

Juri Fuk iz Famel je Andreja Fuk-a iz Famel in njegove neznane erbe alj pravne naslednike tožil in v donašni tožbi pod št. 3913 prosil, de naj podpisana sodia razsodi, de je vladnik zemlje, ki je v zemljiških (gruntnih) bukvah bivše senožeške grajšine pod Urb. št. 537.9¹/₂ in v Stranjskih zemljiških bukvah pod Urb. št. 2¹/₂ 18. zapisana, in ta tožba se bo 16 dan Oktobra 1851 ob devetih do- poldne pri tej sodii obravnavala.

Za tožene je sodia in sicer za njih stroške kuratorja namreč gospoda Franca Boštjančič-a v Senožečah izvoljila, temu naj tedaj toženi svoje pravne pomočke izročijo ali naj družiga pooblastenca izvoljijo, in tej sodii imenovajo, ali pa naj sami k obravnavi pridejo, če ne se bo ta pravda samo s kuratorjem obra- navala.

C. k. sodnia v Senožečah

16. Julija 1851.

C. k. okrajni sodnik
Jenko.

Št. 3765. Razglas (153.) 1

Jožef in Jernej Simončič iz št. Mihela, sta dones podpisano sodio pod št. 3765 pro- sila, de naj omolkjeniga Lukata Simončič-a iz št. Mihela mertviga spozna, in sodnija je Janeza Promrou iz št. Mihela za kuratorja izvoljila.

Luka Simončič naj tedaj v enim letu od dneva naprej, ki se bo ta tazglas pervikrat v časopise natisnil, sam k te sodii pride, ali nje ali kuratorju na znanje da, de še živi, če ne se bo, ako bo ta čas minul razsodilo, de je mertev.

C. k. sodnija v Senožečah

11. julija 1851.

C. k. okrajni sodnik
Jenko.

Št. 3996. Razglas (154.) 1

Anton Slivar iz Senožeč je dones pod št. 3996. Luketa Žužek-a in njegove neznane erbe alj pravne naslednike tožil in prosil, de se naj razsodi, de je vladnik mline, ki je v zemljiških (gruntnih) bukvah bivše senožeške grajšine pod Urb. št. 42/22 zapisan.

Toženci naj tedaj k obravnavi ki se bo vsled imenovane tožbe 23. dan oktobra 1851 ob devetih dopoldne pri podpisani sodii godila, sami pridejo, ali pooblastenca imenovajo, alj svoje pravne pomočke kuratorju namreč go- spodu Francu Boštjančič-u v Senožečah iz- ročijo, ki ga je sodia za njih stroške izvoljila, če ne se bo ta pravda samo s kuratorjem obravnavala.

C. k. sodnia v Senožečah

21. julija 1851.

C. k. okrajni sodnik
Jenko.

Št. 1704. Proglas. (150.) c 3

C. k. okrajno sodništvo v Terziču s tem naznani:

Da je Matevž Šos od sv. Katarine h. št. 3 zoper Antona Peharca in njegove pravne dediče tožbo vložil na posest pri sveti Katarini pod hišno št. 3 ležečega, v gruntnih bukvah po- prejšnje grajšinske gosposke v Terziču pod urb. št. 101 zapisanega polzemljiša, in da se je dan ustmine obravnave s pristavkom § 29 sodniškega reda na 30. septembra 1851 zju- traj ob devetih odločil. —

Ker sodništvu ni znano, kje da se zato- ženi derže, je ono na njih nevarnost Urbana Tišlerja, po domače Župana od sv. Katarine za kuratorja postavilo, s kterim se bo ta prav- na zadeva, ako zatoženi do tiste dobe redne poti ne nastopijo, obravnala in po postavi razsodila.

C. k. okrajno sodništvo

V Terziču 15. julija 1851.

Aichelburg s. r.
okrajni sodnik

Št. 1703. Proglas (147.) c 3

C. k. okrajno sodništvo v Terziču s tem naznani.

Da je Jakob Ahačič, po domače Javornik od sv. Ane zoper Tomaža Ahačiča in njegove dediče tožbo vložil na posest pri sv. Ani pod hišno št. 7 ležečega, v gruntnih bukvah po- prejšnje grašine v Terziču pod urb. št. 304 zapisanega celega zemljiša; dan ustmine obra-avnave s pristavkom § 29 sodniškega reda se je na 30. septembra t. l. zjutraj ob devetih pri tukajšni vradni odločil.

Ker pa sodništvu ni znano, kje da sta- nujejo zatoženi, je ono Jožefa Ahačiča po domače Zaverznika iz sv. Ane za kuratorja postavilo o tej pravnej reči, in ako se zatoženi do tistega časa po redni poti ne oglasijo, se bo s tem obravnava speljala in sklenulo po postavi.

C. k. okrajno sodništvo.

Terzič 14. julija 1851.

Aichelburg,
okrajni sodnik.